

Nadifa's autobiography

Надифæйы автобиографи

Автобиография Надифы

Nadifa

Надифа

1.1 Мæ мад æмæ мæ фыд удысты Хуыцаумæ
мæ= мад æмæ мæ= фыд уыд -ысты Хуыцау -мæ
POSS.1SG= мать и POSS.1SG= отец быть PST.INTR.3PL бог ALL

кувæг адæм .
кув -æг адæм
молиться PTCP.PRS люди

Мои отец и мать были верующими людьми.

1.2 Хуыцауæн куывтой , Хуыцауæн лæгъстæ кодтой
Хуыцау -æн куывт -ой , Хуыцау -æн лæгъстæ код -т -ой
бог DAT молиться PST.TR.3PL бог DAT мольба делать TR PST.TR.3PL

Богу молились, располагали Его к себе.

1.3 Æмæ сын уыдис фондз лæппуйы æмæ цыппар
æмæ =сын уыд -ис фондз лæппу -йы æмæ цыппар
и =3PL.ENCL.DAT быть PST.INTR.3SG пять мальчик GEN и четыре

чызджы .
чыздж -ы
девочка GEN

И было у них 5 мальчиков и 4 девочки.

1.4 Æмæ цардысты , хъомыл сæ кодтой
æмæ цард -ысты хъомыл =сæ код -т -ой
и жить PST.INTR.3PL взрослый =3PL.ENCL.GEN делать TR PST.TR.3PL

уæззау фадатты , зын фадатты .
уæззау фадат -т -ы зын фадат -т -ы
трудный условие PL INESS трудный условие PL INESS

И жили они, воспитывали их в тяжёлых, трудных условиях

1.5 Фæлæ сæ уæддæр схъомыл кодтой мæ
фæлæ =сæ уæддæр с- хъомыл код -т -ой мæ=
но =3PL.ENCL.GEN все-таки PV взрослый делать TR PST.TR.3PL POSS.1SG=

мад æмæ мæ фыд .
мад æмæ мæ= фыд
мать и POSS.1SG= отец

Но все-таки вырастили их мои мать и отец.

1.6 Стæй куы схъомыл сты уæд рæстæг рацыди
стæй куы с- хъомыл сты уæд рæстæг ра- цыд -и
потом если PV взрослый быть.PRS.3PL тогда время PV идти PST.INTR.3SG

æвзæр рæстæджытæ .
æвзæр рæстæдж -ыт -æ
плохой время PL NOM

Потом, когда они выросли, пришло время, плохие времена.

1.7 **Чи** мæлгæ **чи** ... æмæ нæ **нич** уал
 чи мæл -гæ чи æмæ =нæ ничи уал
 кто умирать CONV кто и =1PL.ENCL.ABL никто больше

баззаци

ба- ззад -и
 PV оставаться PST.INTR.3SG

Кто умер, кто... и никого больше из нас не осталось

1.8 **Базадыстæм** **ма** **дыууæ** **хойы** **æмæ** **иунæг** **æфсымæр**
 ба- ззад -ыстæм =ма дыууæ хо -йы æмæ иунæг æфсымæр
 PV оставаться PST.INTR.1PL =ещё два сестра GEN и один брат

Осталось нас две сестры и один брат.

1.9 **Уыдон** **дæр** **стæм** **мæнæ** **калекæтæ** , **нæ**
 уыдон =дæр стæм мæнæ калекæ -т -æ нæ
 DemDist.PL.NOM =PTCL быть.PRS.1PL вот калекæ PL NOM NEG

бæззæм

бæзз -æм
 годиться PRS.1PL

Они и мы тоже вот калеки, не годимся никуда.

1.10 **Дарддæр** **та** **цæрæм** **мæнæ** **ам** **алчи** **нæ**
 дард -дæр =та цæр -æм мæнæ ам алчи =нæ
 далекий COMPAR =же жить PRS.1PL вот DemProx.IN каждый =1PL.ENCL.ABL

цæры

цæр -ы
 жить PRS.3SG

Но продолжаем жить дальше, здесь каждый из нас живёт.

1.11 **Мæ кусæм** , **фыдæбон** **кæнæм** , **гъер** **цы**
 мæ кус -æм фыдæбон кæн -æм гъер цы
 и работать PRS.1PL страдание делать PRS.1PL сейчас что

бакæнæм , **уæдæ** **æндæр** **хуыздæр** **гæнæн** **нæй**
 ба- кæн -æм уæдæ æндæр хуыздæр гæнæн нæй
 PV делать SBJV.1PL так другой лучше возможность EXST.NEG

И работаем, мучаемся, что нам остается делать? - Больше нам ничего не остается.

1.12 **Æнæкусгæйæ** **ницы** **и** , **куы** **мит** **уары** ,
 æнæ= кус -гæ -йæ ницы и куы мит уар -ы
 без= работать CONV ABL ничто EXST если снег идти(о.дожде) PRS.3SG

куы **хур** **ракæсы** , **æмæ** **нын** **ацы** **аз**
 куы хур ра- кæс -ы æмæ =нын ацы аз
 если солнце PV смотреть PRS.3SG и =1PL.ENCL.DAT DemProx год

у **тынг** **æвзæр** **аз**
 у тынг æвзæр аз
 быть.PRS.3SG очень плохой год

Без работы ничего нет, то снег выпадает, то солнце выглядывает, но для нас этот год очень плохой год.

1.13 **Мит** **нæм** **тынг** **бирæ** **æруарыди** , **метрæй**
 мит =нæм тынг бирæ æр- уарыд -и метр -æй
 снег =1PL.ENCL.ALL очень много PV идти(о.дожде) PST.INTR.3SG метр ABL

фылдæр

фылдæр
 больше

Снега у нас очень много выпало, больше метра.

1.14 **Гъемæ уыйимæ** , **тох кæнæм** , **уыцы митимæ** ,
 гъемæ уый -имæ тох кæн -æм уыцы мит -имæ
 ну.и DemDist.NOM COMIT борьба делать PRS.1PL тот снег COMIT

афтæ фыдæбон кæнæм , **æндæр нæ зонын** **дарддæр**
 афтæ фыдæбон кæн -æм æндæр нæ зон -ын дард -дæр
 так страдание делать PRS.1PL другой NEG знать PRS.1SG далекий COMPAR

ма дын цы радзурон .
 =ма =дын цы ра- дзур -он
 =ещё =2SG.ENCL.DAT что PV говорить SBJV.1SG

Так мучаемся, больше не знаю дальше что тебе рассказать.

1.15 **Фыдæбон кæнæм** , **гъер цæрæм** **нæхи**
 фыдæбон кæн -æм гъер цæр -æм нæ= хи
 страдание делать PRS.1PL сейчас жить PRS.1PL POSS.1PL= REFL.GEN

фæллойæ , **къæбæр нæхæдæг кæнæм** , **афтæмæй цæрæм** ,
 фæллой -йæ къæбæр нæхæдæг кæн -æм афтæмæй цæр -æм
 труд ABL пропитание мы.сами делать PRS.1PL так жить PRS.1PL

фос дарæм **æмæ уыдонимæ** **тухи кæнæм** .
 фос дар -æм æмæ уыдон -имæ тухи кæн -æм
 скот содержать PRS.1PL и DemDist.PL.NOM COMIT страдание делать PRS.1PL

Мучаемся, ну живем своим трудом, хлеб сами печем, так и живем, скотин держим и с ними мучаемся.